2

SERENISS. PRINCIPIS

ALBERTI

AVSTRIÆ ARCHIDVCIS VII. BRABANTIÆ DVCIS I.

LAVDATIO FVNEBRIS:

DICTA

A LAVRENTIO BEYERLINCK
Canonico & Archipresbytero Eccleſiæ
Cathedralis Antuerpienſis,

In exſequiis eiuſdem ibidem honorificè celebratis ab vniuerſo Clero, Senatu & Populo, die XIX. Auguſti, anni M. DC. XXI. poſtquam ille viuere deſiiſſet Iulij præcedentis die XIII.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA.
M. DC. XXI.

Google

Digitized by Google

AMPLISSIMIS
AC
PERILLVSTRIBVS DOMINIS
PRÆSIDI
ET
SENATORIBVS
SANCTIORIS CONSILII
IN BELGIO

LAVRENTIVS BEYERLINCK
Canonicus & Archipresbyter Eccleſiæ
Cathedralis Antuerpienſis,
ſe & hæc ſua dicat conſecratque.

SERENISSIMI *Archiducis* ALBERTI, *deſideratiſsimi* PRINCIPIS *noſtri, heu pridem erepti! exſequias hîc iuimus,* AMPLISSIMI DOMINI, *& in ijs* LAVDES *lacrymis miſtas more & amore dedimus. Vtraſque ad* AMPLIT. VV. *fero; & vt adferrem, titulus & argu-*

Digitized by Google

mentum ducebant. LAVDES *ſunt laudatiſſimi* PRINCIPIS, *& quæ deſiderium extincti reponant*, LACRYMÆ. *Neque aliis quàm Vobis debebantur, qui in alto illo culmine Olympum hunc ſuſtinetis, quem is humeris veſtris impoſuit: & cuius etiam, dum adhuc viueret, ſimulacrum prudentiæ & integritatis ſplendore extuliſtis; quem nunc mortalitate defunctum, ceu Parentem alterum (ita iure omnes debemus) lugetis. Si qua voce aut ſtylo per me omiſſa (quis enim finis aut modus in inuio hoc laudationis ſalo?) aut verbo ſolùm emiſſa, in animos veſtros excutienda immittite; & poſtumam hanc erga Optimum Piiſſimúmque* PRINCIPEM *cultus mei pietatem, & cum eâ deuoti erga* AMPLIT. VV. *adfectus monumentum admittite. Antuerpiæ*, VIII. *Kal. Septemb. anni* M.DC.XXI.

Digitized by Google

SERENISS. PRINCIPIS
ALBERTI
AVSTRIÆ ARCHIDVCIS VII.
BRABANTIÆ DVCIS I.
LAVDATIO FVNEBRIS.

EN ad luctum redimus, ANTISTES REVERENDISSIME, & lacrymas quæ ex nupero funere PHILIPPI III. Regis Catholici, oculis adhuc hærent, inopinatò reſumimus, omniſque ad repetitas exſequias ſexus & ætas venit, atque non tam ad hæc nouæ pompæ miracula ſpectanda, quàm ad communem Orbis Chriſtiani orbitatem deplorandam certatim accurritur. Adeſtis næniam cantaturi REVERENDE, NOBILIS, ac RELIGIOSE COETVS. Adeſtis Belgicæ noſtræ, & ciuitatis huius luctum, & pietatem

veſtram, erecto hoc in loco hon orarij tumuli mauſoleo teſtaturi, atrati SENATORES. Quin & auguſtiſſimæ huius Aedis veſtitus concolor dolorem auget, & ſuſpenſa ſacratis turribus æra querulo murmure cælum pulſant. Cælum etiam ipſum nouo hoc funere, obortis ſubitò denſioribus nimbis, in lacrymas reſolui videtur. O inauſpicatum nuperi ſideris portentum! O dirum mortalibus omen, Cometam! Non ſine causâ, dum infeſtam nuper facem panderet, vultus in cælum ereximus, tenuitque ſollicitos omnium animos, dum per continuas noctes ſtatione ſeruatâ ad nos rediret, cui tandem exitia & clades deſtinaret. Quippe non vno funere expiatæ illius minæ. in Principum capita deſęuiit, qui triſtiſſimum illius aut fatum, aut nuntium ineuitabili neceſſitatis lege exceperunt. Hactenus enim & MATTHIAM Cæſarem inuictum, eiuſque fratrem MAXIMILIANVM, Principes potentiſſimos; mox PAVLVM V. verè Optimum Maximumque Pontificem; PHILIPPVM denique III. Regem Catholicum feralis coma obuoluit: donec verſatâ tandem

Prin-

Digitized by Google

Principum virorum vrnâ, egreſſa ſors, Sereniſſimum Archiducem ALBERTVM PRINCIPEM noſtrum, inter bonos Principes optimum, inter pios ſanctiſſimum, inter fortes maximum, inter egregios prudentiſſimum, clementiſſimum, & publicæ quietis amantiſſimum terris eripuit, cæloque reddidit. Regnator omnium Deus, cuius obſtetricante manu tortuoſus coluber eductus hanc molem ambit, cui ſigna cæli famulantur, hoccine ad potentiæ tuæ miraculum deerat, vt flos ille Principum, gemma Ducum, vnicum Belgarum, imò & humani generis delicium ALBERTVS moreretur? & quidem eo tempore moreretur, quando calamitatum omnium pænè obliti, tranquillitatis diu exſpectatæ commodis fruebamur; & vt vltrà frueremur, ſperare nos iubebat PRINCIPIS integritas, & in omnes beneficentiæ paciſque ſtudium: cùm nunc eo ablato, ſolitis furiis excienda timeatur hoſtium perfidia, belliqúe faces ſemel extinctæ, apertis Iani foribus, accendendæ exiſtimentur.

— *Sed quid Pietas irata ſiniſtris*

Cæli-

Cælicolis furit? ——

Iob 8. *Numquid Deus ſupplantat iudicium? aut omnipotens ſubuertit quod iuſtum eſt?* Immobili lege humanarum rerum ordo ſeritur: cui obſiſtere velle, ſtultum eſto; obmurmurare, impium. Hanc vitæ conditionem ſumpſimus, vt quam naſcendo accepimus, deponamus iubente & repetente magno illo Stratego: cuius prima lex, ſtare decreto. Verùm impotentior ea medicina eſt ab inuictâ neceſſitatis regulâ deſumta, vt iacturam noſtram reſarciat, quam tanti PRINCIPIS orbitate fecimus; vt dolorem leniat, quem tam funeſto funere excepimus. Amiſimus non tam PRINCIPEM, quàm PATREM; non tam Dominum, quàm contubernalem: & bello & pace inclytum DVCEM. Cuius in cultu, ſenſu, ſermone modeſtiam, in moribus grauitatem, in agendo prudentiam, in præcipiendo æquitatem, in exſequendo clementiam, ſplendorem in publicis, in priuatis moderationem, pietatem erga Deum, Diuos, Templa; beneficentiam erga omnes, ceteri Principes quibus ille ad has virtutes exemplum fuit, mirabuntur faciliùs, quàm

quàm imitabuntur. Nos certè dum ea refricabimus, oblectabimur quidem memoriâ illius, quòd talem ac tantum Principem habuimus, vnicum ceterorum Principum phœnicem; qui & famâ fruetur quam meruit: ſed dolorem eò ampliùs exulcerabimus, quò frequentiùs moderationem quâ præfuit, exemplum quo profuit, ſolatia quæ adtulit, calamitates quas abſtulit, oculis ſubiiciemus. O * diem deteriore lapillo munerandum! occupet eum caligo, & inuoluatur amaritudine, quo acerbus elongati à nobis diſceſſus tui PRINCEPS SERENISS. nuntius aures omnium verberauit, téque mortalitatis ſarcinâ exutum, querulâ voce ſignificauit. Diem, inquam, qui quò nobis exſtitit acerbior, eò exſpectationi tuæ cumulatior; quando ad originem tui reuerſus, illibatum felicitatis æternæ decus, quod in terris, vitam ſine labe ducendo, quæſiuiſti, es conſecutus: eoque nauigium appuliſti, vnde nullum deinceps naufragium pertimeſcas.

* 13. Iul. 1621.

Agite igitur AVDITORES, cælo receptus ARCHIDVX ALBERTVS hanc obſequij noſtri pietatem intuetur. Tibi PRÆSVL Re-

B uerenж

uerendiſſ. vobis *Reuerendi Domini*, ac *Religioſi Patres*, & Ampliſſimo huius vrbis *Senatui Populoq́ʒ* exſequias eunti, gratias agit maximas, maiores patrocinio ſuo apud communem Deum relaturus; quòd tantâ deuotione, tam pio adfectu, tam religioſo cultu, deuotionem, adfectum, cultumq́ue quem ſuperſtiti exhibuiſtis, etiam maiorem poſtquam ſupereſſe deſiit, vltrò exhibeatis. Et quamuis non niſi humilem ſarcophagum tumulumq́; quo corporis reliquiæ conderentur, ſine titulis aut purpuræ notâ, extremis teſtamenti tabulis, quâ erat modeſtiâ, poſtulauerit; facitis tamen quod PRINCIPI optimo, quod PARENTI meritiſſimo, quod clementiſſimo DYNASTÆ facere debetis, Ampliſſ. CONSVLES; incerti num parem obſequij funebris pietatem vmquam aliàs ſitis impenſuri. Neque deerit quæ iſthæc charitatis officia rependat. non enim totus à nobis abiit ALBERTVS, non totus diſceſſit. habemus paternæ ſollicitudinis pignus, & velut amoris obſidem Sereniſſimam coniugem, HEROINAM inter omnes ſui ſexus verè Principem, comitate & benignitate

erga

Digitized by Google

erga omnes, magnæ illius ISABELLÆ Diuorum catalogo inſcriptæ, æmulam: pietate & deuotione in Deum & Sanctos, CLARAM: generoſæ indolis nobilitate, EVGENIAM. hæc enim nomina iam olim recèns natæ obtigerunt, quòd eam mater ISABELLA VALESIA, HENRICI II. Galliarum Chriſtianiſſimi Regis ſoror, pridie diei qui B. virgini CLARÆ ſacer, eniteretur: ſub quod etiam tempus potentiſſimus Regum PHILIPPVS II. pater, Anno 1566. ſacras diui EVGENII Martyris & Epiſcopi Toletani reliquias, è Galliâ in Hiſpaniam tranſlatas, ampliſſimo apparatu, cultuque religioſiſſimo, humeris Regiis ſacræ ſarcinæ ſubiectis, quod omnem pompę amplitudinem excedit; haud ſecùs quàm Dominicam Crucem Heraclius Imperator ex Perſide reſtitutam, Ieroſolymam; in priſtinam ſuam ſedem ædemque intulit. Itaque non eſt quòd animum deſpondeamus, dum ſalutaris hæc VRANIA Belgicæ adſpirabit: quæ velut imperio cum defuncto coniuge diuiſo, dum ille cælum tenet, hæc noſtra moderabitur, impreſſâ cùm ſuæ, vt quam Deus & Natura ei largâ manu

B 2 indul-

indulſerunt, tum maritalis virtutis imagine. Tollet ergo (ſpem non modò, ſed & fiduciam concipimus) tollet inquam, aut ſuſtinebit imminentia nobis bella ISABELLA: improuiſam impendentemq́ue periculorum nubem ſerenitatis ſuæ radiis CLARA diſpellet: & creditum ſibi populum generoſo beneuolentiæ ſinu, vt nomini ſuo reſpondeat, EVGENIA complectetur.

Sed quò feror? Iuſſus eram ſollenni hac funeris frequentatione laudatiſſimi PRINCIPIS emeritas laudes, & ex iis luctum perſequi, neque id *mercede, quâ conductæ flent alieno in funere Præficæ*; aut fictâ, ſed verâ pietate, quam amiſſo PARENTI debemus; & pęnè in gratulationem excurrebam & plauſum. Adeò trepidè munus hoc laudationis tanti PRINCIPIS ſuſcepi, vt niſi recuſandi pudor audacem redderet, numquam hanc celocem tam vaſto narrationis pelago commiſiſſem, quam vereor nimio dicendorum æſtu ſorbendam. Verùm cùm apud illos dicerem, quibus tanti PRINCIPIS virtus iamdudum affulſit: eo loco dicerem, vbi ille munificentiæ ſuæ nuper exſtare

re voluit inſigne monumentum, quo Collegij huius cenſum annuum, fundi quem fortuita diluuies olim merſerat, acceſſione (niſi fortè malignitas temporum huic Pietati etiam obſiſtat) augeri, & ex hac ſtatione egreſſo ſuffragiorum adminicula impendi iuſſit: denique is ego dicerem, apud quem egregio donatiuo eiuſdem PRINCIPIS beneficentia ſe aliquando effudit; vela explicaui, & quod Crœſi filio accidiſſe legimus, vt naturâ elinguis in verba prorumperet animosâ ſicarij in patrem comminatione permotus, fiduciam mihi comparaui, vt in hoc æquor deſcenderem, & confusè viam aliquam laudationi deſignarem.

Etenim ſi ab ipſis ALBERTI PRINCIPIS noſtri primordiis velut è portu ſoluero, & per Auſtriacæ gentis triumphos & altioris Genij Principes, quorum per auguſta Imperia numerantur aui, qui Leges, Reges, Cęſares dederunt, ratem hanc deduxero, nullum vmquam finem inueniret narratio. Non enim à fabuloſis commentis eius cunabula ad Herculem Priamumque deducta auſpicarer; ſed ad potentiſſimos Galliarum Reges, & Habspurgicorum

Comitum veterem & perilluſtrem proſapiam, primam generoſi huius ſanguinis indolem referrem. Dicerem quoque RVDOLPHOS, ALBERTOS, MAXIMILIANOS: dicerem FERDINANDOS, CAROLOS, PHILIPPOS, quibus, vt omittam trophæa innumera, ad gloriã ſatis ſit, quòd iamdudum

--CHRISTIADVM *nutaret pondere moles,*
Ni foret AVSTRIACÆ *gentis ſuffulta columnis.*

Equidem

Te decet Imperium, gens AVSTRIA, *fortiter illo*
Vſa diu.

Quippe à RVDOLPHO ALBERTI cognomento SAPIENTIS filio, qui notâ in Sacrorum miniſtrum extremum viaticum ægro deferentem pietate, ſtirpem hanc propagauit, intra trecentos hos circiter annos, XII. IMPERATORES Occidentis per ætatum ſucceſſiones numeramus; quorum eminentia facta, quibus orbi Chriſtiano affulſerunt, poſteri loquentur, & ad ſeros nepotes tranſmittent. Fuit autem inter hos MAXIMILIANVS II. FERDINANDI primogenitus, optimus Imperator, Archiduci ALBERTO parens, cuius in

in Rempub.Chriſtianam egregia merita, licet tacuerimus nos, frequentes aduerſus AVSTRIACI ſanguinis immaniſſimos hoſtes victoriæ & triumphi, ac plurium inſuper Regnorum felicia incrementa(nam vix vnico anno exacto, tres ordine coronas accepit) duraturo elogio decantabunt. Coniugem habuit MARIAM CAROLI iſtius V. filiam, PHILIPPI II. Catholici germanam, cùm naturæ tum animi ornamentis excultam Heroinam, ac matronalis verecundiæ cuſtodem fideliſsimam, & ex eâ liberos XV. raro fecunditatis exemplo, rariore Dei beneficio, ſuſtulit. è quibus RVDOLPHVS & MATTHIAS nuper Imperij faſces tenuerunt: ERNESTVS vtriuſque Pannoniæ, & Belgicæ dein noſtræ moderatione nuper eheu! perfunctus cum vitâ etiam fuit. à MAXIMILIANO quoque altero filio, quem Teutonici Ordinis & ſtemmatis Proceres in ſupremum adminiſtrum adſciuerant, tributum ſuum inſuper natura exegit. Archidux verò ALBERTVS prioribus ſuperſtes, illorum quoque famam benè factorum gloriâ extendit, dum docuit ſempiternam, &

pænè

pænè inuiolabilem ſuæ Gentis fecunditatem, nouarum ſemper virtutum accumulatione locupletem. Natus eſt autem ALBERTVS inter Auſtriæ Archiduces eius nominis Septimus, in nouâ Auſtriæ ciuitate quam Neoſtadium vocant, anno poſt incarnatum Verbum nono & quinquageſimo ſupra milleſimum & quingenteſimum, menſis Nouembris die XIII. quo etiam die Q. Fabium Max. Conſulem, memorabilem triumphum duxiſſe, veterum Annales prodiderunt. Renatus ſalutari aquâ & Spiritu ſancto, nomen ALBERTI accepit; quòd eum cognominem B. ALBERTO Ratisbonenſi Epiſcopo, quem ſumma eruditionis omnigenæ gloria vniuerſo orbe MAGNVM eſſe & appellari fecit, piiſſimi progenitores deſideraſſent: niſi altiùs huius nuncupationis originem ad primos, longáque Archiducum ſerie ſuccedentes Auſtriæ Archiduces tranſmittamus: quibus ALBERTVS iſte poſthumâ virtute ſi non præluxit, certè velut coruſcum aliquod ſidus illuxit: nequedumtaxat oris mentiq; ſimilitudine (hanc enim à Franciæ Regibus ad huius ſtemmatis Principes deriua-

Anno 1559.

riuatam ferunt) Auſtriacos expreſsit, ſed magis exemplo, quique feliciſſimè ei crebrò obtigit, maximarum rerum euentu. Qui primus Imperij faſces cum Archiducis titulo tenuit, ALBERTVS fuit ex RVDOLPHO etiam Primo. Sed qualis ALBERTVS? XII. præliorum victor, re & agnomine TRIVMPHATOR. Qui huius nominis Secundus Auſtriam gubernauit, ſtirpemque pænè collapſam propagauit, SAPIENTIS cognomen meruit, & ſolus Auſtriacarum ditionum heres fuit. Tertius Archidux ALBERTVS, à capillorum propendentium iubâ CVM TRICA dictus, bella quæ ſuæ genti cum Bauariæ Ducibus erant, compeſcuit: optimarum artium egregius admirator & amator, Gymnaſium quod Viennę hodie floret, exſtruxit, & annuo vectigali inſtruxit, DOCTIque titulum aſſecutus fuit. Quartum ALBERTVM rara Pietas extulit, quâ in Palæſtinam, loca vbi pedes Domini ſteterunt adoraturus, excurrit. Sed & Procopij facinoroſam manum, quâ Morauiam infeſtabat, numeroſo exercitu fudit, PATIENTIS & MVNDI MIRABILIVM nun-

cupationem ſortitus. Qui autem primus Regnum Bohemiæ armato milite ingreſſus, Proceres pro Caſimiro Polono rem agentes (fatales namque huic Regno tumultus cum Regibus) ſubegit, & Imperio quod obtinebat adiecit, ALBERTVS V. fuit, cognomento HONORIFICVS. Sunt qui RELIGIOSVM appellent, à demiſsâ ſanctimoniâ, quâ & officia Eccleſiaſtica cum Clericis perſoluebat, & Hymnos in publico concinebat. Sextum à liberalitate, quæque Principem ornat clementiâ, MITEM, & NIMIE-LIBERALEM, ab huius virtutis exceſſu dixêre. Definiuit ALBERTORVM non nomen modò, ſed & virtutum inſignia ALBERTVS Septimus Auſtriæ, Burgundionum & Brabantiæ Primus DVX: vt qui pulſo Antonio notho, Luſitaniæ Regnum affectante, claſſeque memorabili fugatâ quâ Vlyſſiponam adoriebatur, vt omittam
Anno 1589. hoc loco Belgicas expeditiones, & auſpicata ſtratagemata, & inducias funeſto huic inſuper bello præſtitas, TRIVMPHATOR iure cenſebitur. Quin & SAPIENTEM, DOCTVM, PATIENTEM, MVNDI MIRACVLVM,

HONO-

HONORIFICVM, RELIGIOSVM, MANSVETVM, MVNIFICVM, adeoq́ue Maiorum ſibi cognominum titulis imaginibuſq́ue illuſtrem, quæ porrò adferemus domi militiæq́ue geſta, demonſtrabunt: ſcietq́ue omnis poſteritas, inter Auſtriæ Archiduces Septimum, inter Brabantiæ & Belgarum Principes Primum hoc tempore ALBERTVM fuiſſe, cui prioribus auorum titulis Pietas, Paciſq́ue ardor nomen addiderit, ALBERTVM PIVM & PACIFICVM indigetauerit.

Tranſactis itaque in ſummo Cæſareæ maieſtatis ſplendore, inter maxima Imperij decora ætatis tyrociniis, primos & floridos annos politioribus ſtudiis conſecrauit: vt iam Latini ſermonis puritatem calleret, vernanſq́ue ingenium in decurrendis præteriti temporis Annalibus, & qui ad Chriſtianam virtutem, quò viuendo peruenire à cunabulis ſummopere contendit, impellerent, Scriptoribus verſandis deſudaret. Exhinc in litteras & litteratos propenſus, ingenia arteſq́ue, quod Veſpaſiano laudi datur, fouit vel maximè: cuius teſtes producerem Belgicas Athenas, Louanienſem

Digitized by Google

Academiam, niſi omnibus in ore eſſet, quâ prudentiâ, quâ prouidentiâ non ita pridem ſacrarum profanarumque litterarum Prælectoribus annua ſalaria luculentiora hîc conſtituerit, dignitates quoque & honeſtiſſima congiaria detulerit. Quid exſpectemus, quàm egregiam illam & regiam Leonis Græcanici vocem & votum? *Vtinam meis temporibus eueniat, vt militum ſtipendia in doctores artium abſumantur!* Eueniat, ô Principes! neque maius vobis, ſubditiſque præſidium, quàm ab hac palæſtrâ. Latinitati aliorum quoque idiomatum peritiam adoleſcentes anni in ALBERTO iunxerunt, ita vt neminem mirari oporteat, & velut ſtupere in vnico Mithridate, quòd variorum Principum & Gentium Oratores, proprias natalis ſermonis dialectos ac vocem depromentes admitteret, & ſine interprete expeditos à ſe dimitteret. Siquidem ſelectiorum Scriptorum reuolutione imbuebat animum, quoties à grauiſſimis negotiis feriabatur: ſollicitus non tam de Regiis Palatij ornamentis, quàm de Palladij eruditioribus libris. quorum etiam dum apud nos fuit, raram magis, quàm am-

amplam ſupellectilem, ne dicam theſaurum congeſſit, vt etiamnum ſupra tria voluminum millia in librario conſpiciantur. Sentiebat ſapientiſſimus PRINCEPS, quod ante illum ALPHONSVS Aragonum Rex ſenſit, *Optimos conſiliarios eſſe libros, à quibus ſine metu, ſine gratiâ, quæ noſſe & ſcire cupimus, ex fide & integrè accipimus.* Arma quoque & armorum iura in his proponi, & velut in ſpeculo vultum, ita & mentem componi ad alienam virtutem. De Alexandro Plutarchus teſtatum reliquit, maioribus eum à præceptore Ariſtotele, eiuſque præceptis, quàm à Philippo patre præſidiis inſtructum, in Perſas mouiſſe. Quare quod de Auguſto Cæſare Auſonius, de Principe noſtro iure dixerimus:

Bellandi fandiq; potens ALBERTVS, *honorem*
Bis meret, vt geminos titulos; qui prælia Muſis
Temperat, & Geticum moderatur Apolline
Martem.

Educatus inter proſperioris fortunæ blandimenta ALBERTVS, exemplo iam ſuo docere cœpit, etiam inter aulæ ſtrepitus luxumque ſacraria eſſe, è quibus ſanctiſſima vitæ inſtitu-

ta deriuentur, dum ille in maximis opibus temperantiam, in voluptatibus quæ has comitantur pudicitiam, in vitæ libertate continentiam exerceret, & adfectus ipſos in poteſtate haberet. Neque enim ſuperior aut noſtra ætas ignorat, ſummam in ſenſu pariter & cultu modeſtiam, quam ille adſumpſit etiam in alto conſtitutus, & obſecundante fortunæ vento. Nihil adulationi, prô omnium aularum peſti! nihil conſultoribus, præterquam ad virtutes Principe dignas, detulit, vnius animi, qui dux & Imperator vitæ eſt mortalium, culturæ attentus. Nec enim vllis vmquam illecebris, quas prona in vitium natura in ſinum colligit, habenas laxauit, vt ijs non dico non ſuccumberet, ſed neque incumberet aliquando; in tantum recti peruicax, vt quid in moribus diſtortum ignoraret. Quid? quòd memor fragilitatis huius, quâ ſummos perinde atque imos æquari ſciebat, poſtquam Archiducatum Auſtriæ, & dependentes inde Prouincias MATTHIÆ fratris & Cæſaris morte ad ſe deuolutas, cum Imperio ab Electoribus delato, FERDINANDO reliquiſſet; ô Archiducem

cem melioris æui! extremum id etiam voluit, vt exanimum corpus ſuum, quando iubente Deo tale foret extra Ducalem ſuam vrbem Bruxellam, in Palatium deduceretur, ſtipatum humili comitatu, & XIII. dumtaxat funalibus accenſis, quorum XII. è communi cerâ ad memoriam Apoſtolici numeri, albicante decimo tertio in Deiparæ Virginis honorem, deferretur. Aderat nihilominùs cum hac moderatione vultus immoti in aduerſis perinde ac proſperis reuerentia, quam totâ vitâ retinuit. ita, vt quamuis acceſſu facilis, ſermone comis, alloquio blandus eſſet, nihilominùs accedentibus venerationem, locuturis formidinem, anxietatem temerariis, ſolâ compoſiti vultus maieſtate incuteret. Caſtitatem autem, magnum, quia rarum, Principum ornamentum, ita rigidè ante coniugium, & in eo ſeruauit, vt etiam fœdus pepigiſſe cum oculis ſuis videretur, vt ne cogitaret quidem de virgine, & ne leuem quidem obſcœni rumoris in ſe fabulam daret. Recolebat Bacchylidis poëtæ dictum: *Vt egregius pictor ſpecioſum vultum effingit, ſic pudicitia celſius conſurgentem vitam exor-*

Digitized by Google

exornat. Hæc tamen virtus non in PRINCIPE noſtro ſolùm fuit, ſed à gentis radice propagata in hunc ramum defluxit. Siquidem MAXIMILIANVM Primum Auſtrium ſic verecundum ab illicito contactu & adſpectu extitiſſe perhibent, vt cùm corpore eſſet pulcherrimus, nemo eum viderit detectum, aut nudum. neque erat ab hac mente alienus ALBERTVS: vt qui numquam ſe retectum contingi paſſus ab his, quorum miniſteria in aliis admittebat; & tertio ante mortem die, vni illorum in mandatis dederit, mortuo ſibi feminalia priùs induceret, quàm exenterari cadauer contingeret. ita magnum illum Cæſarem,

Ad ſua qui domitos deduxit flagra Quirites,

ſinum ad ima crura deduxiſſe, vt confoſſus honeſtiùs caderet, & inferiorem etiam corporis partem velaſſe, auctor eſt Suetonius. O curam pudoris, etiam cùm abeſſet pudor! Hinc ſi quos alienum torum violaſſe, aut illicitis amoribus detineri, rumore acceperat, nullâ interpoſitâ morâ à conſpectu ſuo, imò & Palatio excedere iubebat, publiciſque muneribus

bus indignos cenſebat. quomodo de BALDVINO ex Flandriæ Comite Byzantij Imperatore referunt, quòd bis qualibet hebdomade per præconem edixerit, ne quis in Palatio pernoctaret, qui alienam mulierem attigiſſet. Caſtitati pietas præſidio erat, quæ ſi in vllo ex magnâ illâ ſtirpe, ſingularis in hoc ARCHIDVCE fuit. Pietatem voco Dei cultum, quem εὐσέβειαν Græci: qui tamen & erga parentes *S. Auguſt. lib. 10. De* officioſè ſe habet. Erga vtroſque habuit Ar- *ciuit. c. 1.* chidux ALBERTVS. Et vt eam hoc loco prætercam, quam in Deum variè teſtatus, magis opportuno mox adſerendam; Parentibus non in tenerâ modò ætate, verùm remoto iam cuſtode, & bullâ Dîs laribus donatâ ita obſecutus fuit, vt à PHILIPPO II. Rege, & auunculo, apud quem inclyti eius nominis & indolis fama percrebuerat, euocatus, in Hiſpaniam Anno cum ſorore ANNA conceſſerit. Vbi ſepten- 1570. nium propè commoratus, à GREGORIO XIII. laudatiſſimo ſanctiſſimoque Pontifice, S. R. E. Anno titulo S. Crucis Ieroſolymitanæ Cardinalis in- 1577. ſtitutus, purpurâ donatur, totius Regni, & Vaticani Collegij applauſu. Ceterùm PHILIP-

PVS II. eum fore ratus, qui ſuſtinendo ampliſſimæ Monarchiæ oneri humeros velut Atlas aliquis accommodaret, vt qui in rebus maximis prudentiam, in periculoſis prouidentiam peritiamque notiſſimis exemplis prodidiſſet, ampliſſimos eidem honores decernit, & verecundè abnuenti ingerit.

Erant ea tempora, quando cæſo in Africà SEBASTIANO Luſitaniæ Rege, qui Muletum Regno ſuo per Abdemelechum patruum fugatum, iuuenili impetu reſtituere aggreſſus fuerat, Proceres ad alienum ſceptra viduata deferre agitabant, nunc in Antonium Ludouici, ſeu vt alij, Aloiſij, de Crato filium nothum, nunc in alios inclinantibus ſuffragiis. Plerique autem PHILIPPO Regi Luſitaniæ diadema hereditariò competere, extincto præſertim paulò etiam poſt SEBASTIANVM Regem, HENRICO SEBASTIANI propatruo, S.R.E. Cardinale, aſſerebant; quando PHILIPPVS ab HENRICO Cardinale deſignatus, & à ſaniori Procerum collegio iure denuntiatus ſucceſſor, ingenti & qui fidem excedat apparatu, cui Ferdinandum Aluarez de Tole-

Anno 1578.

Toledo Albæ Ducem cum imperio præfecit, Luſitaniam ingreſſus, Vlyſſiponenſes Antonio adhærentes ad obedientiam, Antonium glande plumbeâ ſaucium ad turpem fugam adegit, armis & viribus exuit, Regnoque potitus intra dierum LXX. ſpatium fuit. Verùm priuſquam in Hiſpaniam, vnde triennium abfuerat, victor rediret, PHILIPPO III. filio & herede in Regni ſucceſſorem præuio Ordinum aſſenſu inſtituto, ALBERTVM CARDINALEM cum Proregiâ poteſtate Regni Anno
iſtius moderatorem deſignauit. Qui ad eam 1583.
prouinciam adſcitus, tantâ fortitudine, prudentiâ, integritate, annos continuos decem habenas illius inflexit, vt nemo eſſet, qui non ad nomen Proregis exultabundus proſiliret, priſtinæque calamitatis obliuiſceretur. Prætereo quâ manſuetudine hærentes animis diſcordiarum fibras euulſerit: quâ dexteritate rebellionis inteſtinæ fluctus compoſuerit, non commemorabo. Tacebo inſuper, quia ad alia feſtinat oratio, quâ vigilantiâ piraticam claſſem, quam Franciſcus Draco & fugatus An- Anno
tonius, Vlyſſiponam deuoraturi propelle- 1589.

bant, terga vertere coëgerit. Hoc dicam: PHILIPPVM Regem prudentiſſimum, Proregis ſui virtute excitatum, amplioribus iterùm titulis eum deſtinaſſe. nam poſtquam mortalem hanc cum meliore vitam commutaſſet Cardinalis QVIROGA, eiuſque morte Toletanæ Eccleſiæ prima Cathedra Rectore deſtitueretur, Madritum venire iuſſum ALBERTVM, Eccleſiæ iſtius Antiſtitem, & Hiſpaniæ Primatem, ipſe venienti obuius, adiecto mox Prioratu Ocratano, ſalutauit; & ad rerum ſtatus Conſilium adſcito, atque Apoſtolici Legati prærogatiuâ à CLEMENTE VIII. Pontifice
Anno 1595. donato, PHILIPPI filij ſui venientes annos ſuppoſuit. O Principem verè hactenus magnum! ſed in his quæ ſuperſunt dicenda, maiorem!

Dum hæc in Hiſpaniâ geruntur, Belgicarum Ditionum ſtatus imbecillior, repetitis eorum aliquot qui clauo hîc aſſidebant funeribus, indies euadebat. Scitis AVDITORES, & nimiùm eheu! ſcitis, quòd ex quo PHILIPPVS II. in Hiſpaniam diſceſſit, quibus calamitatum tempeſtatibus, & ciuilium bellorum

rum procellis iactata fuerit hæc Reipub. Belgicæ, quæ florentiſſima olim, dum longâ pace floreret, nauis. Lubet ingeminare illud Threnorum: *Facta eſt quaſi vidua domina gentium:* Cap. 1.
Princeps populorum facta eſt ſub tributo. Facti ſunt hoſtes eius in capite, inimici eius locupletati ſunt, Sacerdotes eius gementes, virgines eius ſqualida, paruuli eius ducti ſunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. Miſericordia Domini, quia Cap. 3.
non ſumus conſumpti. Ceterùm Rex PHILIPPVS, memorabili victoriâ cùm ad Fanum S. Quintini, tum ad Greuelingam de Galliarum Rege obtentâ, & velut ſpoliis onuſtus, rebus omnibus hîc prudenter compoſitis, & in altiſſimo felicitatis culmine conſtitutis, ſeceſſerat, delatâ regiminis poteſtate EMANVELI PHILIBERTO Sabaudiæ Duci: cui poſt quadriennium digreſſo, MARGARETAM OCTAVII Parmæ Principis coniugem ſuffecerat. Sed exoriri hac Regente, inteſtina quædam diſſidia cœpêre, belliqúe exiguæ faces, ex prætensâ à quibuſdam factioſis non minùs, quàm facinoroſis, Religionis libertate; accenſæ, domeſticum ignem, qui mox in tabulata

tectumque deſæuiit, excitarunt. Cui reſtinguendo cùm REX ipſe profectionem pararet, & feciſſet profectò, atque vtinam feciſſet! niſi imperitorum conſiliis diſſuaſus, FERDINANDVM Albæ fortiſſimum bello Ducem, cuius ſuprà cum elogio meminimus, reuocatâ poſt octo annorum regimen MARGARETA, cum exercitu miſit. Sed cùm ille hoc Belgicæ vulnus enſe recidere, & ab integrâ parte gangrænam repellere, inſuetâ Belgis ſeueritate (quæ cum delectu, & maturè, nonnumquam Reipublicę causâ adhibenda eſt) contendit, omnia

In peius ruere, & retrò collapſa referri.

Excepit ergo imperium Albani LVDOVICVS REQVESENIVS, Caſtellæ Regni Commendator (militiæ is titulus eſt) quod Medinæ Cæli Princeps cum claſſe aduectus, ſuſcipere detractauerat. Verùm REQVESENIVS, triennio nondum exacto, vitâ & imperio defunctus, Belgij Ordinibus mandato regio faſces reliquit, donec IOANNES AVSTRIACVS hac Præfecturâ donatus, & victoriâ hîc apud Gemblacum de rebellibus, & alterâ priùs ad Naupactum de Turcis magis celebri clarus, imma-

immaturâ morte abreptus, laceram Belgicæ carinam, & iam puppi proraque deſtitutam, magno illi ALEXANDRO FARNESIO, cuius virtuti & fortitudini impar omnis oratio, reficiendam interpolandamque, quod munus annis XVI. cum laude exercuit, commiſit. Succeſſit Farneſio Principi PETRVS ERNESTVS Mansfeldiæ Comes, ſub CAROLO V. Cæſare in Tunetanâ expeditione armorum Præfectus, longo rerum vſu venerabilis ſenex. nam annum LXXX. exceſſerat: ſed annum vnicum emenſus, ERNESTO Archiduci ALBERTI Cardinalis germano hæc gubernacula conceſſit. qui ſanè Princeps, quà erat moderatione, induſtriâ, conſilij maturitate hos tumultus repreſſurus fuiſſet, niſi abrupto velut à texente vitæ ſtamine, vix vndecim menſium Præfecturæ ſuperuixiſſet. Eo mortuo PETRVS HENRIQVEZ Fontium Comes, qui paucis antè menſibus à REGE ablegatus in Belgium venerat, clauo manum admouere cœpit: donec eum CARDINALI ALBERTO exſpectatiſſimo Principi, Luſitaniæ prudentiſſimo Proregi, ſummo Prouincia-

uinciarum conſenſu & gaudio regendum tradidit.

Anno 1596. 11. Febr. Venit igitur communibus omnium votis & honoribus (vos alloquor Senatores, qui hos etiam exhibuiſtis) acceptus ALBERTVS, eo animo à REGE in Nauclerum Belgicæ mille cladibus attritæ delectus, vt eadem regendi moderatione, quâ Luſitaniam reduxerat, aut in fide ſaltem nutantem continuerat, omni diffidentiæ velo amoto, fœderatos Ordines ad clementiſſimi REGIS gremium, vnde rebelles exciderant, adducere niteretur. Sed is gubernacula à pace fruſtrà Ordinibus denuntiatâ exorſus, numeroſum militem conſcribere, claſſicum pulſare, ſigna in Picardiam explicare. Vbi primùm Caletum ad Ictium Portum munitiſſimum oppidum, oppidanis ſalutem & fortunas pactis, occupat, & paucis pòſt diebus arcem adhuc pertinacem expugnat modicis copiis, quam PHILIPPVS BONVS eius proauus, cum XL. millium exercitu ante annos pænè ducentos expugnare non potuit. Pari celeritate Ardeam Caletenſis agri propugnaculum, velut in conſpectu HENRICI IV. Nauarræ

narræ Regis, qui Feram Veromandiæ vrbem antè à Fontano Comite deditione acceptam, iam ſextum menſem obſidebat, ad obſequium compulit. Mox geminatâ victoriâ elatum, & graue ſpoliis agmen aliò abduxit, & inopinatò in VVaſiam adduxit; deluſóque inſigni ſtratagemate Mauritio Naſſouio Fœderatorum Præfecto, Hulſtum territorij iſtius caput, arte & naturâ validiſſimum, tentat, admotiſque machinis poſt dies circiter XXX. non obſtantibus recentibus auxiliis, quæ redeuntis æſtus beneficio frequentia à Zelandis accipiebat, imperio ſubiicit. Inierat iam alterum annum, qui nonageſimus ſeptimus erat ſupra ſeſqui-milleſimum, belli fortuna Auſtriacis conſiliis hactenus obſecuta; cùm ARCHIDVX vix anni fores pandente Iano, omnia in proximum ver ad bellum, cùm pacem hoſtis detrectaret, expediri mandat: & hibernâ tempeſtate nonnihil ſedatâ, Picardiæ metropolim Ambianum vix horæ ſpatio, militari aſtu (iuglandibus videlicet in ſtationarios primo manè effuſis, quos prædæ intentos ementiti agreſtem habitum octodecim numero trucidabant,

Digitized by Google

bant, fœnarioq́ue plauſtro deciduas trabes in portis ſuſtinebant, donec qui in inſidiis latebant accurrerent) intercepit, & maximo ad proximum bellum, quod HENRICVS Rex moliebatur, apparatu potitur.

Intereà PHILIPPVS II. conſilia quæ diu animo conceperat de Prouinciis his bello ſubleuandis, valetudine cum ætate declinante, explicanda cenſuit. quorum caput erat, expedire afflictis rebus noſtris & Chriſtianæ Reipub. harum Prouinciarum ceſſionem in Archiducem ALBERTVM. qui ſi gladio in omnia loca inducendus foret quæ pertinax hoſtis tenebat, multum ſanguinis ciuilis effundendum adhuc ſuperfuiſſet. Æſtimabat autem pacem, etiam cum incommodo aliquo, bello potiorem; & celebratiſſimam Scipionis ſententiam, cum Antonino Pio, & ipſe pius Princeps vſurpabat, *Duram eſſe victoriam, quæ cum ciuium iacturâ paratur.* Igitur in votis ſe habere ſignificauit, Sereniſſimam Infantem filiam ſuam ISABELLAM ALBERTO Archiduci connubio iungere, eiq́ue patrimoniales ſuas Inferioris Germaniæ Prouincias cum Burgundiæ

diæ Comitatu in dotem conſignare. O ſanctas ſapientiſſimi Regis cogitationes! ô felicem auſpicato hoc nexu Belgicam! quæ velut è graui ſomno caput attollet, fulgente in his Geminis Heſperio illo Sole. O iucundam nouorum Principum, quídni dixero Iouis & Mineruæ? in hoc orbe coniunctionem! Quid aliud deſideremus ab hac Pandorâ, quàm quæ tandem per illam præſtita nobis fuit, quietem? In paternâ namque domo velut in prudentiæ officinâ educata, paternæ etiam Monarchiæ negotia obiuerat, rerum ciuilium æquè ac bellicarum gnara. Demus hoc ISABELLÆ iſti, quod aliis eiuſdem nominis Heroinis tribuunt Hiſtoriæ; quibus vel innatum, vel raro beneficio indultum, hoſtiles inimicitias dirimere, pacemq́ue fauſtis nuptiis conciliare. Fecit hoc ISABELLA CAROLI VI. Galliarum Regis filia, cuius cum RICHARDO II. magnæ Britanniæ Rege ſponſalibus, bellum conquieuit. Fecit altera ISABELLA, quæ inter PHILIPPVM IV. & EDVARDVM eorumdem iterùm Regnorum Reges, bello diſſidentes, connubiali fœdere interuênit. Etiam

tertia ISABELLA hac virtute inſtructa, FERDINANDVM Cæſarem cui nupſerat, ad pacis cogitationes adhortata fuit. Quid autem referam auguſtæ PRINCIPIS noſtræ genitricem ISABELLAM, PACIFICATRICIS titulum ob conciliatam inter HENRICVM patrem & PHILIPPVM maritum pacem, extuliſſe? Quin ſi altiùs hoc maximarum Heroinarum agmen ducendum ſit, inueniemus inter Auſtriæ Archiduces, ALBERTVM Primum, Tertium, Quintum, cum lectiſſimis ISABELLIS auſpicatas nuptias celebraſſe. Quídni & Belgis auſpicatas fore, paciſque conciliatrices arbitrabimur?

Anno 1598. in Septemb. Igitur hæc cogitantem PHILIPPVM, in ipſo nuptiarum apparatu, primùm validior morbus, dein viribus corporis exhauſtis mors oppreſſit. cuius nuntius magis animos omnium labefactaſſet, niſi pro explorato fuiſſet, non niſi compoſitis vtrimque pactis dotalibus, connubioq; firmato hinc emigraſſe. Ad quod celebrandum Archidux ALBERTVS profectionem in Hiſpaniam adornat, ſuſpensâ priùs ſacrâ purpurâ Virgini Matri quæ Hallæ miraculis

culis coruſcat, idque eo ipſo die, qui nunc fatalis illi fuit; & relictâ Belgicarum rerum ſummâ ANDREÆ Cardinali FERDINANDI Auſtriæ Archiducis filio. Ne verò longâ ſui & futuræ coniugis exſpectatione Belgas remoraretur, magnis itineribus, quamuis cælo incommodo, Ferrariam deuectus, à Summo Pontifice CLEMENTE VIII. cum Sereniſſimâ Hiſpaniarum INFANTE, illius vicem cum mandato gerente Seſſię Principe, deſponſatur. Inde Genuam digreſſus in Hiſpaniam traiecit, peractiſque nuptiarum ſollenniis, reditum cum auguſtâ coniuge maturauit. Quibus in Belgium reuerſis dum pegmata moleſque triumphales, ſinceri adfectus & deſideratæ pacis ſymbola præferentes, eriguntur, ac Principatus ſui primordia à ſollenni iureiurando, quo ſubditorum iura & immunitates ſe obſeruaturos ſpondent, auſpicantur, omnium in ſe beneuolentiam facilè conciliant, eaque imperium ſuum communiendum decernunt. Porrò Archidux ALBERTVS, qui Gubernatorum numerum, Principatum adeptus, definiuerat, non alia quàm de pace inter Chriſtia-

13. Iulij 1598. & eodem anno in Sept. diſcedit.

Anno 1599. menſe Septemb.

 nos

nos Principes ſtabiliendâ, conſilia capeſſebat. Anno 1598. Superiori enim anno exploratis Francorum animis, HENRICVM Regem & PHILIPPVM Catholicum arma ponere, ac commune pacis bonum amplecti perſuaſerat: pertractâ Anno 1599. pòſt in eamdem ſententiam ELISABETHA, & IACOBO deinde VI., Britanniæ Regibus. Reſtabat vnicum Belgium, cui conciliando omnia ſtudia conferebat. Verùm apud inſolentem & corneæ fibræ hoſtem, nihil promiſſa, nihil monita valuerunt: ſic vt crudele vtrimque bellum vſque ad exeuntem annum milleſimum ſexcenteſimum ſeptimum protractum fuerit; Oſtendâ Flandriæ portu poſt triennalem obſidionem, & innumeras fortiſ- Anno 1604. ſimorum virorum ſtrages, intereà ad deditionem compulsâ, & Ducis Brabantiæ Syluâ, ac Anno 1606. non modicâ FRISIÆ parte, vnà cum Berckâ, aliiſque ad Rhenum oppidulis, à miluis Batauicis vindicatâ.

Ceterùm concordiæ ſemina, aliquando per ARCHIDVCES extrema belli inuitè perſequentes iacta, poſtquam recenti tot cæſorum ſanguine irrigata fuiſſent, in Confœderatorum

Ordi-

Digitized by Google

Ordinum pectoribus pullulare cœperunt, & mox in gemmas, dein in flores erumpere, donec eorumdem gratiſſimum fructum anno inſequenti menſe Aprili guſtaremus, induciarum pactis in annos duodecim firmatis. quæ quidem ARCHIDVCES tantâ fidei tenacitate cum infido ſæpiùs hoſte obſeruarunt, vt ne ad latum vnguem abſque religione ab ijs diſcedendum, aut ſubtilioribus conſiliis illudendum, aut commodi ſpecie inſultandum putauerint. O Principes non belli & armorum, ſed togæ & pacis! non tempeſtatis, ſed quietis! Verùm dum à cædibus & ſanguine Mars in Belgio feriatur, Sereniſſimi ARCHIDVCES ſolliciti quâ ratione ea quæ belli rabies euerterat, in priſtinum ſplendorem redirent, dedicata Deo templa reſtitui, debitumque Religionis cultum per ditionis ſuæ pomœria, vbi is interciderat, reſumi præceperunt: & vt Religioſorum virorum cœtus, quorum precibus offenſum Numen placari, quorum exemplo ad virtutem componi alij poſſent, celebrioribus ciuitatibus admitterentur, magnâ ſedulitate effecerunt; poſtquam anno ſuperiore MAT-

Anno 1609. 9. April.

Anno 1607.

THIAM

THIAM HOVIVM Apoſtolici germinis Antiſtitem, etiam nuper prô dolor! ereptum, excitauerant, vt conuocato Prouincialis Cleri Senatu, ruinis Eccleſiæ ſuæ per ſaluberrima decreta occurreret, eademq́ue diplomate ſuo roboraſſent. Ipſi quoque, tum quòd imperij fulcrum pietatem erga Deum, quam à maioribus acceperunt, agnoſcerent; tum quòd ad exemplum Principis orbem componi non ignorarent, adeò ſanctum, adeò religioſum cultum venerationemq́ue in PRINCIPVM PRINCIPEM, & cælo receptos ciues, eorúmque obſequiis deuota loca exhibuerunt hactenus, vt nulla ſit ingenij felicitas, quæ dicendo eadem valeat exæquare. Sciunt exteræ nationes, quæ ad Aſpricollis Virginis ædem votorum ergô conuolant, religioſam PRINCIPVM noſtrorum in eam munificentiam. Scimus nos ipſi dum memoriâ repetimus, quot quantíſque locis ſacra fundamenta iecerint, largitate ſubuenerint, exemplo prouocarint. Vnicum illud Excalceatarum cœnobium, quod Palatio ſuo contiguum ab imo ſolo erexerunt, argumentum donat; ſic vt ad alia his temporis anguſtiis

guſtiis

guſtiis non ſit deueniendum. Atque adeò hæ virtutes in vtroque PRINCIPVM effulſere, vt dum vnius encomia proſequimur, in alterius etiam laudem excurramus.

Hoc interim ad confertiſſima pietatis inſignia in ALBERTO addendum ſupereſſe video, quòd licet corpuſculum diuturnâ inualetudine quaſſatum circumferret, cùm & cibus ad certum ei pondus à Medicis præberetur; primùm tamen ei curæ fuerit, erga ſanctiſſimum ſalutis noſtræ pignus Euchariſtiæ Sacramentum veneratio: vt quod in hac ipsâ ciuitate, imitatus RVDOLPHVM Primum, ægro à Parocho delatum (vidiſtis & applauſiſtis ciues) pedes adhuc Cardinalis deduxit; & quotannis redeunte Iulio, quando ſollenni ritu Bruxellæ circumfertur, reuelato capite, cereoque ardente, Princeps fuit inſecutus, Soliſque qui tunc vehementior ardorem Auſtriacâ pietate ſuperauit. Quàm multiplex Pietatis ſtudium in PRINCIPE hoc enituit? Quid? quòd ſupremo Maio annua vota facturus, ad Aſpricollem æger conceſſerit, VIRGINI VIRGINVM nouendialem cultum, debitúm-

F que

Digitized by Google

que beneficentiæ illius adfectum dedicarit! Illius etiam erga venerandas SANCTORVM Reliquias quàm ingens reuerentia exſtitit? Quantâ cum ęſtimatione ſacra illa pignora habuerit, exhinc conficitur, quòd nec labori nec ſumtibus pepercerit in diuinum hunc theſaurum. Teſtis mihi eſt inſigne illud Dominicæ Crucis fragmentum, quo neſcias an alibi maius, olim à BALDVINO Flandriæ noſtræ Comite, & Ieroſolymorum Rege, Hollandiæ Comiti, & ab hoc Egmondano Cœnobiarchæ donatum, Coloniâ, quò per bella Harlemo tranſlatum fuerat, poſtliminiò ad ipſum anxiè multumque deſiderantem delatum. Teſtes
Anno 1612. B. Martyris ALBERTI, itidem Cardinalis & Epiſcopi Leodienſis, nec non LIDVINÆ virginis ſanctæ oſſa: hæc quidem Schiedamo, illa Rhemis ſingulari deuotione expetita; eorúmque iuſta portio, per manus Auberti Miræi huius Eccleſiæ Canonici, Montes Hannoniæ metropolim, nuperâ peſte infectos, tranſmiſſa. Amplectebatur Religioſiſſ. PRINCEPS SANCTOS ipſos in iſtiuſmodi muneribus, (verba ſunt B. Athanaſij) & tamquam magnâ here-

hereditate ditatus, lætanter recordabatur per illud animarum ſanctarum veſtimentum, imaginem ſanctitatis. Vnde & morituro ſibi, collo circumponi ſacratam thecam voluit; vt vel in illo agone, cuius cataſtrophe in æternitatem deſinit, illorum ſubſidia deuotiſſimè ſe requirere teſtatum faceret, quorum Reliquias poſſideret.

Sed lubet hîc aliam pietatis exercitationem in re aliâ commemorare. Sciebat finem Principatus publicum bonum eſſe, ac moderatori Reipublicæ beatam ciuium vitam, vt monet de Repub. Cicero, propoſitam eſſe oportêre, vt ea opibus firma, copiis locuples, gloriâ ampla, virtute honeſta ſit; ideóque in animum ſuum omnium curam admittebat. Cumque non ignoraret, quàm neceſſarius in omni Republicâ eſſet vſus æris alieni, quantumque incommodi ſentirent, qui illud commodatò acciperent à menſis ad præſtandum mutuum auctoritate Principum olim inſtitutis: primis ſui Principatus initiis, quò mutuum accipientes ſubleuarentur, hortante MATTHIA HOVIO Archiepiſcopo Mechlinienſi, vero popu- Anno 1600.

lorum Paſtore, penſionem plurium millium quę ærario ſoluebantur, remiſit. Mox animum adiecit ad eam mutuandi rationem, quæ communi bono alibi inſtituta eſt ſub nomine MONTIVM PIETATIS; atque id breui tempore effecit, vt pauperes hoc adminiculo mutuum accipiendo releuarentur, iamque noui hi Montes in Belgio cacumen attollere cœperint: quos certè numquam adſpiciemus, niſi & pietatem ARCHIDVCIS reſpiciamus, cuius præſidio ſolidantur. Sub hæc tempora, Chriſtiana & Auſtriaca res in diſcrimen adducenda videbatur, igne cineri doloſo per Caluinianæ factionis facinoroſos aliquot Archimandritas variè diſperſos ſuppoſito, ſcintillas ſuas euomente, quæ Germaniam finitimaſque Prouincias depaſturę timebantur. Exuto namque Bohemiæ diademate FERDINANDO Cæſare, & Frederico Palatino in Regem per vim adſcito, ALBERTVS fortiſſimum Bucquoij Comitem, ancipiti aleâ iam pridem inopinatò interemptum, in rebellem Bohemiam; Ambroſium verò Spinolam Marchionem Venafranum, Martis & Mineruæ ſobolem,

Anno 1618.

Anno 1619.

cuius

cuius etiam virtuti & prudentiæ peruigili pleraque poſterioribus annis in Belgio feliciter ſub Magni PRINCIPIS auſpiciis patrata nos debere fatemur, in Palatinatum ablegauit. Qui dum CÆSARIS partes ſtrenuè agunt, ſubactis iiſdem Prouinciis, de Imperij hoſtibus triumpharunt. Sic & mortuo paulò antè GVILIELMO Cliuiæ & Iuliæ Duce, cùm turbidi Batauí partes Brandeburgicas aduerſus Neoburgi Principem aperto Marte fouerent, idem Anno 1614. Ambroſius Spinola Archiducis conſilio, & Cæſaris imperio obſecutus, exercitum adduxit, & Aquiſgrano intercepto, Doesburgum ac Veſaliam opulentam & munitam vrbem, Batauorum armamentario deſtinatam, opinione citiùs occupauit.

Prudentiam verò ARCHIDVCIS in rebus gerendis, & in conſulendo virtutem vniuerſi Principes ſuſpiciebant, qui per Oratores ſuos ad Aulam ipſius tamquam ad aram confluebant, de arduis negotiis conſilia accepturi. Quoties ille ſolo interuentu ſuo, & auctoritate, cuius à magnis meritis origo, diſſidentes compeſcuit? quoties in alterutrum

ſurgentes repreſſit? quæ ſubſidia afflictis vndique rebus contulit? quæ præſidia, voce ab oraculo illo delatâ, Regnis ſceptriſque alienis adtulit? Etiam apud hoſtes ſapientiæ & clementiæ opinione celebris erat, vt iam defunctum haud ſecùs ac Principem & parentem ſuum nobiſcum deplorent.

Auguſtin. epiſt. 162. Quantam autem erga Romanæ Eccleſię, *in quâ ſemper viguit Apoſtolicæ cathedræ Principatus*, Epiſcopum, deuotionem & ſubiectionem præſtiterit, etiam referrem, ſi non pro explorato apud omnes eſſet, quòd ſemper præſtiterit vel maximam. Æſtimabat certè cum CAROLO illo religione & appellatione MAGNO, vt eſt auctor Sigonius, *tum demum Principes ad Auguſtalis excellentiæ culmen proficere, ſi Eccleſiæ Dei ſeruis magnificentiam ſuam impertiunt, eorúmque ſtudiis obſequuntur.* *Lib. 4. De Regno Italiæ.* Nihilque *honorificentius* cum B. Ambroſio credebat, quàm *vt Imperator dicatur filius Eccleſiæ. Imperator enim bonus*, inquit ille, *intra Eccleſiam, non ſupra Eccleſiam eſt.* *Epiſt. 32. ad Valentin. Imp.* Itaque verus Eccleſiæ filius ALBERTVS, illius Pontificem tamquam vniuerſalis Eccleſiæ caput, Chriſtiani

ni

Digitized by Google

ni populi Paſtorem, ſucceſſorem Petri, & Orbis Epiſcopum, cum piiſſimis æui veteris nouique Principibus, agnoſcebat in omnibus, quę ad Deum pertinebant: cùm non ignoraret (quod olim HENRICVM II. Angliæ Regem ALEXANDRO III. Pontifici ſcripſiſſe memoratur) *Deum extuliſſe illum in eminentiam officij Paſtoralis, ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius.* *Pet. Bleſ-ſenſ. epiſt. 136.*

Iam de AVLA ipsâ quid dicam? Erat illa, non vt pleræque Principum, in quibus vitiorum retia tenduntur, & ignea tela nequiſſimi iaciuntur; ſed pudicitiæ ſacrarium, matronalis verecundiæ gynæceum, modeſtiæ & probitatis ſchola, pietatis orcheſtra; ſic vt nec ab eâ exeundum pietatis ſectatoribus, nec Arſenio alicui fuga illius ad ſalutem neceſſaria fuerit; quin potiùs ad eam venientes, quamuis per abrupta cupiditatum raperentur, ocyùs flagitiorum gurgite expediti, illuſtria optimarum actionum exempla in ſe admittebant.

Maximas virtutes quę in PRINCIPE noſtro fuerunt, AVDITORES, per compendium dixi: pleraſque quæ in illo inſigniores omiſi, & inter illas eligendi ad principaliora munia ſiue

ſacra

Digitized by Google

ſacra ea forent ſiue ſæcularia, induſtriam & maturitatem: non enim in viliora capita iuit aliquando Archidux ALBERTVS, nec ſub illo velut ſub haſtâ venalis magiſtratus pependit. Verſabat quid cuiuſque humeri ferrent: ſanctimoniâ vitæ & prudentiæ opinione apud illum emergendum erat, & tales credebat Rebus publicis vtiliſſimos, quales cuiuſque fama in priuatis vulgabat. In hoc æternùm celebrandus, quòd duorum & viginti annorum, quibus Principatum tenuit, decurſu, omnibus per Belgium primis Cathedris venerandos Antiſtites, Cœnobiis Abbates, primis ſubſelliis Viros dederit, qui Sacra, Religionem, Leges in pace reuererentur & aſſererent, in periculis tuerentur & conſeruarent. In quo & hoc admodum memorabile, quòd ad Epiſcoporum electionem numquam procederet, niſi Pœnitentiâ expiatus, ac S. Euchariſtiâ refectus, vel- ut cum Deo, qui omnium corda ſcrutatur, huius miniſterij & Apoſtolatus directionem & conſilia participaret.

Atque hæc quidem omnia de Sereniſſimo Archiduce ALBERTO cumulatiùs à me dicta

ćta ſunt: quorum tamen pleraque mentibus veſtris excutienda reliqui; vt iugi eorumdem recordatione, dolorem, quem deinceps accepturi hîc eſtis, mitigetis. Ingredior enim locum illum in quem dubia humanarum rerum ſors me vocat. Lamentabilis hæc pompa, quíque in aures meas incurrunt ſingultus, curſum laudationis ſiſtunt. Imperueſtigabili enim Dei Sapientiæ ita viſum fuit, vt optimus ille piiſſimuſque Principum extingueretur. O ſpei noſtræ lubricitatem! heu, *quantum eſt in rebus inane*! Fuit ALBERTVS Princeps noſter Sereniſſ. fuit ALBERTVS Dux noſter Clementiſſ. AVDITORES: ſed fuit, heu fuit! Quid in vitâ attollimur? Ille pro thalamo regali, communem nobiſcum tumulum accepit: Ducalem trabeam, cum viliſſimo & pannoſo Franciſcani inſtituti cucullo, quo exanimum cadauer inuolui antè iuſſerat, commutauit. Exuuias ſuperſtites ſine pompâ, humili ſepulchro, quod ante aram ſanctiſſimi Sacramenti, viuus in D. Gudulæ Æde Bruxellæ delegit, inferri voluit: eò felicior, quòd honores apud gratiſſimos, ſuoque funere conſternatos

G ciues

ciues inuenerit, quos reiecit: neque vno tumulo iaceat, ſed omnium quibus præfuit pectoribus oculiſque tumuletur. Auſtriacas Prouincias, quas ad ſe pridem hereditario iure deuolutas inſinuaui, vti viuens, ita & moriens FERDINANDO Imperatori ceſſit: ceterorum verò quæcumque qualiacumque ea forent, heredem ISABELLAM coniugem auguſtiſſimam, quam ad Reipub. noſtræ clauum reliquit, teſtamento inſcripſit: eamque etiam ad illam quam ſemper amauit & æſtimauit Prouinciarum Belgicarum tranquillitatem, paucis antequam ille ſe ad æternam componeret horis, in quantum abſque ſupremi Numinis, Catholicæ Religionis, & Auſtriacæ Domus decremento eam fieri contingeret, integris ſenſibus, verbiſque neruoſis, & paterno adfectu eſt cohortatus. Quodque ſupremi Iudicis, qui dicta factaque mortalium ęquâ lance penſat, & compenſat, rigidam trutinam pertimeſceret, obſecrationem ſancti & tremendi Sacrificij, cui etiam maximarum rerum mole oppreſſus, nullo vmquam etiam quo moreretur die præſens non interfuit, vigeſies millies

lies ad altare Domini offerri præcepit; atque ad regionem viuorum, ex hac mortalium ſtatione, piorum precibus, ſupplicationibus, eleëmoſynis, ceu ſalutaribus quibuſdam alis ſubuehi, extremùm poſtulauit. Quibus omnibus ita piè ſanctéque diſpoſitis, omnem cælo cogitationem cælo datus PRINCEPS defixit, terram quę virtutum ipſius digna parum erat aut capax, filijs hominum relicturus. Vnde & repetitâ per eos qui nouiſſimis aderant, ſacrorum librorum lectione, fatiſcentem ægritudine ſpiritum, totis XIV. quibus lecto decubuit diebus, relaxabat, & ſacrorum pignorum, quæ deferri ad ſe iuſſiſſe ſuprà memorauimus, attactu recreatus, ac ſalutari Viatico inſtructus, eſſe inter mortales deſiit, poſtquam inter eos annis pænè LXII. numquam ſine laude fuiſſet. 13. Iulij Anno 1621.
Atque id quidem eâ tranquillitate & conſtantiâ, quam ſemper, etiam dum pertinaciore cum morbo & articulari multorum annorum cruciatu conflictaretur, exhibuit: vt non mortuus, ſed velut dulci ſopore preſſus videretur; neque nos deſeruiſſe, ſed aliò dumtaxat commigraſſe, mox rediturus. Clauſit labentes

& Crucifixo hærentes oculos Inacus de Briſ-ueilla, Theologus eximius in Ordine Prædicatorum, qui annis XXVI. à Confeſſionibus ſacris eidem fuerat, & cui etiam vnà cum Mechlinienſis Cathedræ, Sanctioris Conſilij & Financiarum Primatibus, pauciſque aliis, paulò antè ſupremæ voluntatis ſuæ tabulas demandauerat.

Abrumpo hoc filum, AVDITORES, ne in luctum vobiſcum & lamenta abeam. Quæ debetis, PIO PRINCIPI pietatis obſequia impendite: ſanctamque eius fauillam, ac venerandos cineres, non lacrymis, ſed eleëmoſynarum balſamo, pœnitentiæ pigmentis, & orationum ſacrarum odoribus perfundite. Hæc peragentibus nunc Deo propinquius Archidux ALBERTVS annuet: vouentibus Deus adſpirabit, vt dum nos regendos, dum nos tegendos marito ſuperſtes, illius etiam impulſu, ſuſcepit ISABELLA (omnium hæc vota ſunt) ſuperatis tandem pacis inimicis, ſecurâ Chriſtianę libertatis tranquillitate diu perfruamur.

D I X I.

AP-

APPROBATIO.

LAVDES & *lacrymæ in Exſequiis Sereniſſ. Archiducis* ALBERTI, *Optimi Potentiſſimiq́ Belgarum* PRINCIPIS, *pridem ſollenniter celebratis in Eccleſiâ Cathedrali Antuerpienſi, dictæ à Laurentio Beyerlinck, eiuſdem Eccleſiæ Canonico & Archipresbytero, dignæ ſunt quæ typis committantur, & diuulgentur; quòd per eas numquam ſatis laudandi, numquam ſatis lugendi* PRINCIPIS, *in variâ virtute ſimulacrum aliquod exhibeatur poſteris imitandum; & quidquid ad veri Principatus decus pertinet, ab hoc* PRINCIPE, *qui id obſeruauit, ſumendum demonſtretur. Datum Antuerpiæ* IX. *Kal. Sept. Anno* M. DC. XXI.

Zegerus van Hontzum, Canonicus
& Pœnitentiarius Antuerpienſis,
ac Librorum Cenſor.

Digitized by Google

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google